

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

De vaste commissie voor Financiën, heeft over de Beleidsdoorlichting Risicomanagement van de staatsschuld en hoofdlijnen van het beleid 2016–2019 (Kamerstuk 31 935, nr. 20) de navolgende vragen ter beantwoording aan de regering voorgelegd.

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Eeden

- Nr. Vraag
- 1 Kunt u toelichten waarom er bij 88% van de leningen langer dan 10 jaar gekozen is af te wijken van de benchmark? In hoeverre is dat ook financieel voordeliger gebleken? Welke zekerheden en onzekerheden spelen hierbij op de langere termijn?
  - 2 Hoe komen beslissingen om af te wijken van de benchmark tot stand? Welke rol heeft de Minister daar bij? En welke rol de Tweede Kamer?
  - 3 Op welke gronden is in de overige 12% van de gevallen wel de benchmark gevolgd?
  - 4 Kunt u een overzicht geven over de afgelopen vijf jaar van de door het CPB gehanteerde rekenrente, respectievelijk de feitelijke renteontwikkeling?
  - 5 Op welke momenten wordt de rekenrente van het CPB aangepast? Met welke rekenrente wordt de komende jaren rekening gehouden?
  - 6 Waarom is de rekenrente van het CPB hoger dan de daadwerkelijke rente?
  - 7 Kunt u toelichten welke politieke afweging op het renterisico in de periode 2012–2014 is gemaakt? Hoe, en door wie?
  - 8 Krijgen in het nieuwe kader ook politieke afwegingen een plaats? Zo ja, hoe gaat u deze vormgeven? Welke keuzes kunnen worden gemaakt, en door wie?
  - 9 Hoe wordt in het nieuwe kader omgegaan met de neveneffecten die zich in de afgelopen periode gemanifesteerd hebben?
  - 10 Op welke wijze heeft het verschil in de staatscurve en swapcurve invloed op het gebruik van de benchmark?
  - 11 Wat betekent het beoogde nieuwe beleid vanaf 2016 om minder renteswaps in te zetten voor de invloed die normaliter het verschil in de swapcurve en staatscurve heeft op de resultaten?
  - 12 Wat heeft het beleid in de jaren 2012–2014 om af te wijken door leningen niet terug te swappen naar de 7-jaars rente betekend voor de invloed van de verschillen in de swapcurve en staatscurve?
  - 13 Waarom ontkomt de Staat mogelijk in de toekomst er niet aan om zelf ook onderpand te storten?
  - 14 Wat zijn de gevolgen en risico's indien de Staat ook onderpand moet storten?
  - 15 Kunt u toelichten wat de voorwaarden zijn waaronder ook bij 10-jaars leningen geen swaps meer afgesloten worden?
  - 16 Kunt u toelichten wat de rol van renteswaps wordt in het nieuwe beleidskader?
  - 17 Wat wordt bedoeld met de opmerking dat swaps een regulier instrument blijven om het renterisico bij te sturen? Hoe gaat dit werken in de praktijk?
  - 18 Wat gaat u doen met de aanbeveling om nader onderzoek uit te voeren of en in hoeverre meer flexibiliteit op de kapitaalmarkt wenselijk en mogelijk is?
  - 19 Wat gaat u doen met de aanbeveling om tussentijds het nieuwe beleid omtrent de schuldfinanciering te evalueren, in het bijzonder het vermogen om te kunnen inspelen op veranderende omstandigheden?
  - 20 Bij welke rente wordt het risicokader heroverwogen?
  - 21 Kan in het nieuwe beleidskader een uitgebreide analyse worden opgenomen van de effecten van rentemutaties op het EMU-saldo? Kan daarbij ook inzichtelijk gemaakt worden hoe rentemutaties uitgewerkt zouden hebben volgens het huidige beleidskader?
  - 22 De laatste tijd zijn er veel berichten over negatieve rentes op (kortdurige) leningen. Hoe gaat het agentschap hiermee om en is er specifiek beleid op gevoerd?
  - 23 Verwacht men dat de aanwezigheid van negatieve rentes een tijdelijke situatie is of langer aanwezig zal zijn?

- Nr. Vraag
- 24 Minder gebruik maken van swaps brengt ons financieringsbeleid meer in lijn met omliggende landen. Waarom hadden deze landen er al voor gekozen om minder swaps te gebruiken en waarom deed Nederland dit juist niet?
- 25 Is er informatie beschikbaar over welke marktpartijen in het bezit zijn van Nederlandse staatsobligaties? Zo ja: zijn daar trends of ontwikkelingen in de laatste jaren in te ontdekken?
- 26 Waarom wordt er gekozen voor een gemiddelde looptijd met een bandbreedte van 5,5 tot 6,5 jaar? Is er ook overwogen om nog langere looptijden te hanteren? Bijvoorbeeld een gemiddelde looptijd van 10 jaar?
- 27 Wat is de ontwikkeling van de rentelasten komende 10 á 20 jaar als de rente met 1% of 2%-punt stijgt?
- 28 In welke situaties besluit de Minister om alsnog renteswaps te gebruiken?
- 29 Gebruikt de overheid ook prognoses voor de toekomstige rentes? Zo ja, waar zijn deze op gebaseerd?
- 30 Op welke wijze worden keuzes rond het risicobeheer van de Agent binnen de overheid getoetst? Wie controleert er en op basis van welke informatie gebeurt dat?
- 31 Op welke wijze wordt de afweging gemaakt tussen flexibiliteit en controle binnen het risicobeheer van de staatsschuld? Op welke expliciete criteria wordt hierbij getoetst?
- 32 De staatsschuld is met 167 miljard euro toegenomen tussen 2008 en 2014. In hoeverre is de stijging veroorzaakt door ingrepen in de financiële sector?
- 33 Kan worden aangegeven in hoeverre de omvang van de swapportefeuille wordt afgebouwd?
- 34 Kan een internationale vergelijking worden gemaakt van de looptijd van staatsleningen?
- 35 De jaarlijkse rentebetalingen zijn in 2014 ten opzichte van 2012 met ruim 12% gedaald. Wat was de daling van de rente zonder de inkomsten uit de renteswaps?
- 36 Klopt het dat met de keuzes rond swappen en verlenging van de duur 3,7 miljard euro heeft opgeleverd?
- 37 Onder het kader voor het risicomanagement werd gekoerst op een gemiddelde duur van de portefeuille van 3,5 jaar. Klopt het dat inmiddels is afgeweken van de 7 jaars gecentreerde portefeuille naar een 9 jaars gecentreerde portefeuille?
- 38 Met welke methodiek en criteria worden de afwijkingmogelijkheden van het beleidskader bepaald en hoe worden zij gewogen?
- 39 Voor de toekomst wordt een gedeeltelijke swap strategie voorgesteld. Deze strategie richt zich er op het renterisico af te dekken, hoe is in de periode 2012–2015 bepaald welk deel wel- en welk deel niet terug te swappen?
- 40 Hoe wordt in de benchmark rekening gehouden met het risico van een opwaartse renteschok (denk aan scenarioanalyse, schokproef et cetera)?
- 41 Hoe wordt bij keuzes rond afwijking van het beleidskader rekening gehouden met het risico van een opwaartse renteschok (denk aan scenarioanalyse, schokproef et cetera)?
- 42 Aan een omvangrijke swapstrategie kleven overige risico's (kredietconcentratie en settlementrisicos bijvoorbeeld), met welke methodiek worden deze overige risico's van swap beleid mee gewogen?

- Nr. Vraag
- 43 Er wordt een nadere analyse naar een verdere verlenging voorgesteld, hoe wordt bij een nieuwe gecentreerde portefeuille van 11–13 jaar rekening gehouden met verschillende rentescenario's? In het bijzonder een scenario van een sterk oplopende lange rente?
- 44 Wat is de gemiddelde looptijd van de leningen in de afgelopen 10 jaar?
- 45 Fluctueert de dagelijkse waardering van de swaps (bij onderpand) de afgelopen jaren meer dan de jaren er voor?
- 46 Wat zou het effect op het EMU-saldo zijn als bij betaalde en ontvangen rente de effecten van swaps wel meegeteld worden
- 47 Wordt in omringende landen ook gewerkt met een 7-jarige benchmark? Zijn er specifieke zaken die Nederland anders doet dan omringende landen?
- 48 Er wordt gesteld dat voorspelbaarheid bijdraagt aan een lagere risicoperceptie. In hoeverre verschilt de voorspelbaarheid van de uitgiften van leningen met die in andere landen?
- 49 Waarom mag het agentschap dagelijks een bedrag van maximaal 200 miljoen euro bij DNB aanhouden?
- 50 Is lering getrokken uit het financieringsbeleid in andere landen? Zo ja, wat is hiervan geleerd?